da moli Časoslov preveden na narodni jezik (čl. 101 § 1). Prijevodom Časoslova, ako je odobren, mogu se služiti i redovnice u koru kad im to dozvoli nadležni starješina.

(Svršit će se)

Dr Dragutin Kniewald

JOŠ JEDNA AKTUALNA ZADAĆA KATOLIČKOG LAJIKATA

Nijedna, možda, shema sa II. vatikanskog koncila nije naišla na onako jednodušno odobravanje i saborskih otaca i čitava katoličkog svijeta, kao shema o mjestu, ulozi, zadatcima, pravima i dužnostima lajikata u suvremenoj Crkvi. Univerzalno iskustvo Crkve, u ova moderna vremena, katolički »sensus communis«, unaprijed je dokazao, »ad evidentiam«, njezinu opravdanost i aktualnost. Ne možemo, naprosto, dalje u crkvenom životu, bez šireg, aktivnijeg, odgovornijeg, učešća lajika.

Teorija je tu, u principu, zauvijek pročišćena. Puno je aktualnije, da je provedemo u praksu. A na to, izgleda, nijesmo baš puno pripremljeni došadašnjim našim tradicijama: barem onima posljednjih stoljeća. Nerado smo gledali, da se lajici miješaju u »naše poslove«: crkvene, svećeničke, pastoralne. Nijesmo im dali puno govoriti. A još smo ih manje slušali. Savjete, sugestije, kritike, s lajičke strane smatrali smo, ako već ne pobunom protiv našega zakonitoga auktoriteta, a ono barem nametljivom pretencioznošću.

Sada nam je red to revidirati. Pa bilo nam pravo, bilo krivo. Crkva nam je dala normativne načelne instrukcije i opće direktive. A sada treba za to potražiti i najbolji konkretni način i formu. Valja i vjernome puku, i svjetovnjacima — osobito svjetovnjačkoj inteligenciji — dati priliku da kažu što misle o praktičnim problemima crkvenog života na terenu. Da iznesu svoja osjećanja, zapažanja, želje, prijedloge. Valja ih konzultirati i pitati za mišljenje.

Poslije sabora bit će stvari i u tom pogledu jasnije. Sigurno će sabor koješta i konkretizirati, barem u općim crtama. A dotle se moramo snalaziti kako znamo.

Nama se čini da naši, barem inteligentniji, lajici — i muškarci i žene — ne bi trebali čekati da ih se na to formalno pozove i da ih se izrijekom pita; da ih najprije netko ponudi

da govore. Zašto? Dužnost im je, da već sada kažu što misle. Barem u onim stvarima koje im kopkaju po glavi i gdje već, možda i odavna, nose u duši svoje impresije. A pogotovu gdje im izgleda da to interesi vjersko-crkvenoga života imperativno traže.

Koješta se je spomenulo i na općem saboru o čemu i oni imaju svoje mišljenje i gdje su, možda, i kompetentniji od svećenika; pa neka to svoje mišljenje iznesu kao svoj votum — kolektivno ili pojedinačno — pred svoga Ordinarija ili pred Biskupske konferencije. Nije to nikakav diktat: to je votiranje. A ako je votirati i predlagati slobodno nižemu kleru — a slobodno je; i mnogi se svećenici tim pravom služe — slobodno je i njima. I ako jedini biskupi na saboru glasuju i odlučuju, predlagati može svatko.

Koješta je već i odlučeno na saboru i potvrđeno od Pape: liturgijske reforme; principi o uporabi modernih komunikacionih sredstava u crkveno-apostolskom životu i praksi. Trebat će to konkretno aplicirati i na naše prilike. Neka i lajici kažu svoje mišljenje: kako! Nešto od toga je njihov, specifično lajički, djelokrug. A u drugim stvarima poznaju, sa izvora, raspoloženje i reakciju masa: i onih vjerničkih. Dobro će biskupima doći njihove informacije i savjeti. Liturgijska reforma, na primjer, aplicirat će se na različne načine i različitim tempom u svakom kraju i naciji: liturgijsko zakonodavstvo sa sabora u mnogočemu je okvirno i fakultativno; u dosta stvari ostavljena je lokalnim biskupskim konferencijama inicijativa i odluka; problem ima i mnogo delikatnih implikacija, nekada i posve specifičnih (u nas, na primjer, glagoljica). Važno je znati, kako vjernici na to gledaju: šta žele, a šta ne žele. Ne smijemo riskirati perturbacija i potresa, kao nekada u doba kalendarske reforme u 16. stoljeću, ili, još u ovom vijeku, kod uzbuna sa glagoljicom i kod dokidanja svetkovina i promjena u posnoj disciplini.

Ima, međutim, ovaj problem lajičke aktivizacije u crkvenom životu, po našemu mišljenju, još jedan aktualan aspekat, koji neposredno tangira baš nas svećenike. Stvar je pomalo za našu svećeničku sujetu i odiozna. Iznijet ćemo je ipak pred našu svećeničku publiku.

Nema sumnje da nas ta, nazovimo je tako, revalorizacija lajičkih prava u Crkvi sili da se odsada, puno više nego dosada, obaziremo i na sud vjernika o svom svećeničkom nastupu i djelovanju: i društveno-moralnom i pastoralnom. Mi

se kojiput i odviše pouzdajemo u svoj vlastiti sud i uzimljemo svoje kriterije i svoj ukus za jedino i normativno mjerilo. Radimo, pastoriziramo onako kako se nama čini dobro. Vladamo se, nastupamo — u crkvi, u javnosti, pred svijetom, na ulici, u društvu — po šablonama koje smo mi sami sebi eformirali: dosta puta i vrlo pristrano, jednostrano, subjektivno. A ne mislimo, da smo i u tom pogledu prije svega pozvani, da služimo vjerničkim masama. Da njih edificiramo. Da ih ni u čemu ne sablaznimo: »Ut non scandalizemus eos!« (Mat. 17, 27.), »Nemini dantes ullam offensionem, ut non vituperetur ministerium nostrum!« (2. Kor. 6, 3.). Da oslušku-jemo bilo onih koji nas gledaju i slušaju; kojima propovije-damo; koje hoćemo da predobijemo i vodimo.

Budimo konkretni! Ljudi su nas, vjernici su nas, i dosada ocjenjivali i kritikovali. Samo, rijetko su nam to činili u lice. Previše su nas respektirali. Ili su nas se, možda, i bojali. Zamjerit će nam se. Možemo im se osvetiti: i sankcijama sa propovjedaonice i sa oltara. A mi se opet nijesmo puno bri-nuli da za te njihove kritike doznamo. A još smo ih manje pozivali da nam ih saopće. Za razliku od nekih drugih koji su kritiku i samokritiku prihvatili kao prvi socijalni zakon Bili smo sretni, da ne čujemo što ljudi o nama govore.

To moramo promijeniti. Valja da se interesiramo šta svijet, a osobito onaj dobronamjerni — praktični vjernici — o nama misle i kažu. O našoj pobožnosti, o našemu propovi-jedanju, o našemu ispovijedanju, o našemu postupku i nastu-pu u kancelariji, o našemu svećeničkom karakteru, o našemu vladanju u društvu, o našim konvencionalnim manirama, o našemu odijevanju. Svi u gradu i u župi znadu za te kritike s našega konta; samo mi za njih ne znamo. Ili: nećemo da znamo.

Eno, baš neki dan, priča mi jedan župnik, kako mu je, na župi, nije to bilo davno, svećenički kolega sjeo da mu pomogne u ispovijedanju: u civilu, bez štole, na stolici, s nogom preko noge. Nitko mu skoro od seljaka i seljanki nije htio na ispo-vijed, i ako je bila navala. »Tko će pred njega kleknuti! Gledaj, kako je prebacio nogu preko noge!« odgovarali su župniku kad ih je kasnije zbog toga korio. — A jedna mi se opet žena tuži, šta sve u društvima ne pričaju o svećenicima, i zahvaljuje Bogu, što ona nije nikada imala prilike, da dolazi u uži kontakt sa svećenicima, pa nikada nije ni doživjela sličnih tuševa. I primjećuje: »Nikada se ja više ne bih mogla

pred jednim takvim ispovjediti!« A onda priča, kako je jednom čula, gdje svećenik svećenika, pred svijetom, dočekuje riječima: »Gdje si ti, crni đavle?« i kod toga se grohotom smije. Iznnenadilo ju je to. I sablaznilo. I deprimiralo. Ni danas joj to ne izlazi iz glave. A oba ta svećenika mislila su valjda da je njihova manira u stilu neposrednosti, jovijalnosti, suvremenog kršćanstva, modernizirane pastve. Samo njihovi vjernici nijesu, očito, tako mislili.

Poslušajmo odsele, i što vjernici o nama misle! Neka nam kažu! I u lice, ako smijul A ako ne smiju, neka barem kažu našim kolegama ili, još bolje, našim starješinama, biskupima! Barem općenito: bez odioznog spominjanja imena. I ako, možda, ne ćemo u svemu poći za shvaćanjima i sentimentima vjernika, bit će nam to dobar putokaz za orijentaciju. I za — ispit savjesti!

A ako se radi o kolektivnim manama i propustima, može i intervencija biti kolektivna. Lajici i tada imaju riječ!

Dr Čedomil Čekada

MALO OPRAVILO LAIKOM V ROKE

Verniki zunaj naših meja imajo navadno zelo ugodno predstavo o verskem življenju pri nas. Pri vas so cerkve polne, pravijo, pri nas pa prazne. Toda varali bi se, če bi nasedli taki pohvali in mislili, da smo v verskem pogledu na boljšem kot drugod po svetu. Če cerkve drugod niso tako obiskane kot pri nas, to utegne biti tudi zato, ker so tam zgradili po vojni, zlasti v predmestjih, veliko novih cerkva in se verniki laže porazdele in tudi porazgube po njih kot pri nas, ko je število cerkva ostalo isto, če ne celo manjše kot pred vojno. Statistika kaže, da je procent udeležbe pri nedeljski maši v inozemstvu približno tak kot pri nas. Če pa opazujemo ljudi, kako se obnašjo pri bogoslužju, moramo priznati, da smo celo na slabšem kot drugod.

Večkrat sem že opazoval, kako ljudje v tujini in pri nas prihajajo v cerkev. Tam nasplošno vsi, tudi mladina, prihajajo v cerkev zbrani, v svetem spoštovanju. Pri vhodu se spoštljivo prekrižajo, večina poklekne do tal. Res, to še ni vse, je pa znak spoštovanja pred svetim prostorom in izraz zdrave pobožnosti. O takem bom prej verjel, da je dober vernik, kakor pa če pri pokleku samo malomarno klecne in se prekriža kot